

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ANUL III
NUMĂRUL 2 (6)
SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE 2002

ORGAN AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII „VATRA ROMÂNEASCĂ”

ANUL 2002 - ANUL „I.L. CARAGIALE”

Ion Luca Caragiale (Note de lectură)

Citindu-i operele sau vizionându-i spectacolele, te simți ca un copac înveșmântat de culorile toamnei, cu ramurile grele de frumos, cu sufletul deschis, pornit parcă spre un lung dialog cu dramaturgul. (Dacă cumva vreun zâmbet înlăcrimat vă trădează spiritul de amicitie, cu marele dispărut, dați vina pe toamnă!)

Se împlinesc anul acesta 150 de ani de la naștere și 90 de la moartea celui mai mare dramaturg român, I. L. Caragiale.

Să ni-l amintim... elev la Gimnaziul din Ploiești, student la Conservatorul din București, secția declamație și mimică, inspector școlar la Piatra Neamț, funcționar la regia monopolurilor, iar în 1888, director al teatrelor din București.

Din legătura conjugală cu Maria Constantinescu se naște Mateiu P. Caragiale.

Un an mai târziu se căsătorește cu Alexandrina, fiica unui arhitect, lângă care își împarte viața până la sfârșit.

Trecerea domniei sale prin mai multe locuri de muncă se datorește lipsei mijloacelor de existență, care de multe ori i-a făcut viața amară.

Scriitor cu mare talent, multiplu în reflectarea realității în mai multe genuri literare, curajos și neîntrecut apărător al adevărului, în scrierile sale, arată lumii metehnele claselor politice conducătoare de atunci, care se caracterizau prin: lipsa de cultură, minciună, prostie omenească, ahtierea după avere, din toate rezultând acțiunea Tipăteștilor, Brânzoveniștilor, a lui Farfuridi, Agamiță Dandanache, Trahanache și Zoe pentru obținerea puterii politice. Sub masca "onoarei de familist", a frivolității și adulterului se ascund adevăratele fețe ale cinstei, corectitudinii și "prințipurilor familiare".

În revistele vremii precum: "Ghimpele", "Telegraful", "Alegătorul liber", "Uniunea democratică", "Claponul", "Timpul", "Bobârnacul" sau "Contemporanul", publică de la știrea de ziar, reportaje, foiletoane, elegii, sonete, fabule, anecdote, schițe, până la opere de mare valoare. Lui Caragiale îi revine meritul de a realiza legătura, proporția și rolul desfășurării armonioase a conviețuirii dintre literatura clasică (academică) consacrată și cea de margine, populară, care abundă uneori în depresii și sincretisme frivole.

Personajele caragialiene au permanent un caracter autentic, de la care societatea are câte ceva de învățat, de pildă: în comedia "Conu' Leonida față cu reacțiunea" se scoate în evidență chipul pensionarului, cu tabieturile lui, veșnic îngrijorat de soarta națiunii, pe care și-o închipuie într-un socialism utopic, în care totul merge înainte, stând pe loc!

În comedia de moravuri politice, "O scrisoare pierdută", dominată de coana Joița, de frica publicării scrisorii, rezultă clar lupta pentru câștigarea puterii politice. Întrebuințând șantajul sentimental și cu sprijinul guvernului, Agamiță Dandanache este declarat ales. Reprezentantul păturii sociale mai sărace este Ghiță Pristanda, polițaiul

care afirmă: "și conu Fănică și coana Joița mai stau să-mi numere steagurile... Tot vorba bieteii neveste: "Ghiță, Ghiță, pupă-l în bot și papă-i tot, că sătulul nu crede la ăl flământ!"

Comedia "D'ale Carnavalului" poate fi înțeleasă de acei spectatori care întâi o văd și apoi o citesc, ea face parte din genul vodevilului, la noi aproape uitat. Tema este viața mahalalei bucureștene. Personajul principal este Nae Girimea, frizer și subchirurg - adică frizer care se ocupă și cu scosul măselelor, taie băăturile, face frecții etc. El este îndrăgostitul nehotărât de cucoanele Mița Baston și Didina Mazu. Deși toate personajele care joacă în această

comedie folosesc trivialitatea, ele apar în fața publicului ca niște persoane de oraș. Această piesă rămâne una dintre cele mai vii ale lui Nenea Iancu.

În anul 1871, la a XV-a aniversare a Junimii, notează Titu Maiorescu în jurnalul său: "Caragiale a citit via lui comedie Noaptea furtunoasă". În 1879, piesa este jucată la Teatrul românesc din București, la care participă: T. Maiorescu, dna Kremnitz, Eminescu, Slayici, Chibici, Caragiale și alții. În jurnalul său, soția generalului Gigurtu notează: "Teatrul era plin și piesa avu un succes complet și meritat".

Tema acestei comedii este adulterul în familia bazată pe "prințipuri și onoare". Acțiunea se petrece între soțul ultragiă, amantul înșelat și lpiștatul, nelipsit de la post. Jupân Dumitrache, căpitan în garda civică sau Titircă inimă rea. Nae lpiștat subaltern, Rică Venturiano, studinte, gazetar la "Vocea patriotului național", Spiridon, băiatul de curte, Veta, soția lui Jupân Dumitrache, soră-sa Zița și Chiriac, omul de casă și de încredere al stăpânului. În desfășurarea pe scenă a comediei semnalăm cuvinte precum: mitocanul, levorverul, ageamiu, moftangiul, dipotatul, musiu și altele, care scot în relief "gradul de cultură" al societății în care se desfășoară acțiunea.

În vasta avere literară pe care Caragiale a lăsat-o neamului românesc, se înscrie și volumul "Momente", culegere de schițe humoristice. Nuvelele "Păcat", "La hanul lui Mânjoală", "O făclie de Paște", povestiri precum "Om cu noroc", "La conac" ori proza ritmată din "O cronică de Crăciun" și altele.

Nu pot trece peste opera lui Caragiale fără a spune câteva vorbe și despre "Năpasta", care este și ea o capodoperă a literaturii noastre. Deși, detractorii marelui dramaturg au emis diferite teorii negativiste, piesa a fost jucată cu succes și pe scena teatrului național francez.

Apărător convins al adevărului, Caragiale, în lucrarea "Din primăvară până-n toamnă", face referiri usturătoare la adresa celor care nu se îngrijesc de starea țărânimii.

În întreaga sa operă nu se fac referiri critice la adresa bisericii și a armatei, colaborează totuși cu un grup de articole la revista "Moș Teacă", rubrica "Căzătura", condusă de Anton Bacalbașa.

În timpul vieții sale, I. L. Caragiale a publicat și alte lucrări care i-au adus mult așteptată apreciere a lui Bogdan Petriceicu Hașdeu, care l-a numit Moliere al României, căci precum acesta a frizat tragicul în Comediile sale, așa, I. L. Caragiale, prin lucrările humoristice, a ajutat la mișcarea, societății spre progres.

Cercetând corespondența purtată cu: Paul Zarifopol, Mihail Dragomirescu, Nicolae Iorga și alții, putem distinge trăsăturile sale de caracter: modestia, corectitudinea, exigența față de propria persoană, precum și apărarea cu demnitate a scrierilor literare.

După această scurtă drumeție prin viața "eroilor" lui Caragiale, să facem o haltă mică și-n zilele noastre pe la ciubucarii, îmbogățiții peste noapte, speculanții, demagogii, incapabili, amatorii de putere politică și la alte categorii peștrițe la fapte și la minte.

Lt. col. (rz.) Mihai MARCIUC

Radioul național ne-a delectat, de-a lungul acestei veri a anului 2002, cu celebra, de acum, emisiune "Căldură mare". A fost o inspirată punere în scenă a unor replici caragialene, prin vocea unor celebri actori. Replicile constituiau în liant între diversele emisiuni informative ale zilei, o readucere în cotidian a universului specific operei lui Ion Luca Caragiale.

Alături de alte forme de manifestare ale instituțiilor de cultură, radioul a pătruns, poate în modul cel mai direct, în gândurile noastre, înseninându-ne zilnic, măcar pentru câteva clipe.

Cu siguranță, mai tot românul, fie că-i sătean într-un cătun răvășit pe harta țării sau locuitor al marilor aglomerări urbane, a luat cunoștință de celebrarea a 150 ani de la nașterea marelui nostru dramaturg.

Pentru omul obișnuit, Caragiale rămâne un reper al culturii naționale, alături de celelalte piscuri: Eminescu în literatură, Grigorescu în pictură, Enescu în muzică, Brâncuși în sculptură ș.a.m.d.

Pentru mulți dintre noi, piesa "O scrisoare pierdută" este opera de neegalat a teatrului românesc. Caragiale este al nostru, al tuturor, prin fidelitatea cu care reliefează tragicomicul din societatea românească de ieri, de azi și, probabil, de mâine. Așa suntem noi, cum ne-a văzut și ne-a creionat scriitorul. Acest fapt nu trebuie să ne supere. Trebuie să râdem, să râdem sănătos, pentru că, astfel, poate ne corectăm anumite tare de comportament; și

asta din convingere, fără supărare, ca și cum, privindu-ne în oglindă, trebuie să ne aranjăm cravata sau o șuviță rebelă.

Caragiale, fără să știm, este prezent în multe din întâmplările ce se petrec, cu fiecare din noi, zilnic.

Anul Caragiale nu vine decât să arunce o lumină meteorică peste un univers ce se menține în penumbră, dar într-o vioaie și trainică existență.

brad, dădea momentului o atmosferă de sărbătoare.

Țesătura aceea, pe lângă alte elemente specifice pe fond negru, și redarea stilizată a doi câini ciobănești, dispuși simetric, parcă lătrând unul spre celălalt.

În acest context imagistic, era centrat tabloul binecunoscut al dramaturgului Ion Luca Caragiale.

Cu pălăria, ochelarii și jacheta ce

Anul Caragiale

Nici în perioada antedecembristă, scriitorul nu a fost marginalizat cum, din păcate, s-a întâmplat cu unii dintre marii noștri scriitori.

O amintire îmi stăruie și acum, după mai bine de patruzeci de ani. Spre sfârșitul deceniului șase al secolului ce tocmai a trecut, dădeam examenul "de absolvire" a gimnaziului, adică examenul de capacitate, cum este astăzi numit. Profesorul de limba și literatura română în acea școală sătească, un eminent dascăl, a pregătit o sală de clasă împodobită, pe fundal, cu un frumos cîcov țărănesc. Covorul, înviorat cu crenguțe de

conturau o fizionomie marcată sever de mustața stufoasă, dacă priveai mai atent, buzele scriitorului schițau zâmbetul unui om hâtru.

Am reținut, din întâmplare, o remarcă ironică a profesorului de limba română, referitoare la așezarea portretului scriitorului în decorul arătat: "Lasă, că și el a mușcat pe mulți în viața lui." Distinsul meu profesor nutrea, pesemne, un cult pentru opera scriitorului, de vreme ce opera acestuia a constituit o bună parte a tematicilor pregătite în cadrul meditațiilor prealabile examenului. Acest fapt avea să aibă concretețe: subiectul

de examen, parcă sugerat de modul aranjare a sălii, suna așa: "Critica societății burgheze în opera lui Ion Luca Caragiale, general, și în piesa "O scrisoare pierdută", special".

Tema a fost generoasă oferind satisfac unei împliniri.

În acele vremuri - abia cu un an înair ne emancipasem de sub tutela milită sovietică - unele adevăruri se afirmău tin sau erau trecute sub tăcere - cum e chestiunea Basarabiei, spre exemplu. Veri lui Caragiale, însă, se afirma răspicat, ch dacă, totuși, se impunea o conota ideologică - vezi "Critica societății burgheze".

După câțiva ani, cinematogra românească ne-a înveselit cu ecranizări du piese de teatru, dintre care îmi aminte "D'ale carnavalului", cu o distribuție excepție, un film color care ne făc contemporani cu pitoreștile persona descinse din mahalaua bucureșteană sfârșitului de secol nouăsprezece.

Și iarăși revin la actul de cultură înfăpt de radioul românesc: emisiunile în cauză r au reamintit că Ion Luca Caragiale va fi mer contemporanul nostru, prin spiri personajelor sale.

Poate era necesar să ne mai descrie puțin frunțile în contextul social apăsător și contextul politic actual, pe alocuri, "cu caragialesc".

Ing. Paul-Mircea IORDAC.

Mari cărturari români despre opera lui I. L. Caragiale

(Fragmente)

G. Călinescu

"Opera lui I. L. Caragiale nu e atât de copioasă încât criticul să simtă nevoia stratificării pe epoci. Teatrul e mai vechi, proza însă mai caracteristică pentru mentalitatea artistică. Caragiale este după Delavrancea scriitorul cel mai zolist, naturalistul nostru prin excelență. Cetățeanul indignat care locuia în Berlin și admira civilizația germană, n-avea nici cea mai mică legătură cu literatura respectivă și o cultiva dimpotrivă pe cea franceză. Naturalismul este, spre deosebire de realism, școala, de origine pozitivistă, care introduce în literatură explicația și toate metodele exacte de investigație. Pe zolist nu-l interesează tipul, ci legătura cauzală între fapte, seriile. Preferința lui e pentru patologie și sociologie unde se pot urmări încurcatele rădăcini ale temperamentului. Problema eredității îl obsedează și ospiciul îl atrage. Charcot a fost idolul zoliștilor și nu e naturalist care să nu fi studiat un caz de patologie mințială, o boală socială. Se înțelege că și criminalistica e tot atât de gustată. Crima nu mai e acum faptul epic palpitant, romantic, e un caz în care se verifică determinismul. Naturalismul lui Caragiale e radical și e de mirare că n-a fot luat în serios."

Scriitorul în costum de arnaut, în locuința sa din Berlin

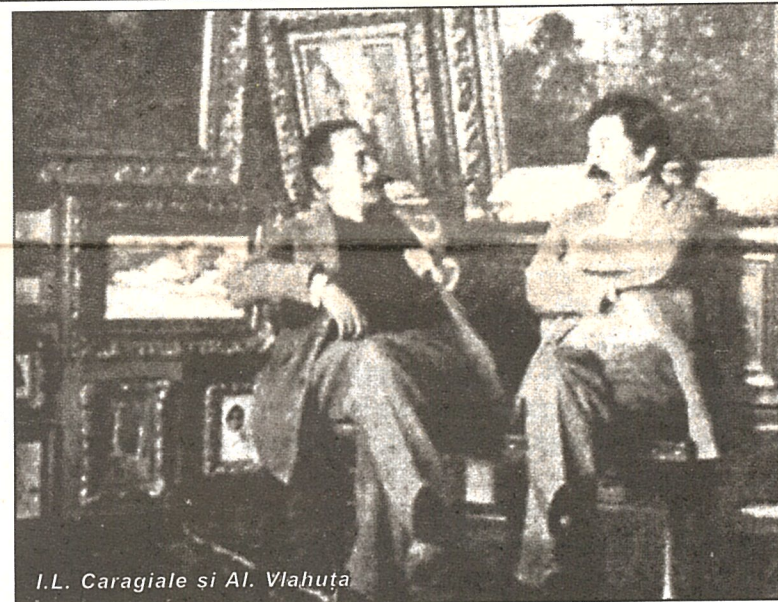
Al. Piru

"În nuvela "În vreme de război" se urmărește ereditatea criminală. Popa Iancu, capul unei bande de tâlhari, îmbogățit, e trimis de fratele său, hangiul Stavrache, în război, ca să nu fie prins de poteră. În speranța că va pieri pe front, fratele își însușește averea lui, trăind totuși cu teroarea întoarcerii acestuia. Complet dezumanizat, Stavrache are viziuni și coșmaruri. Când popa Iancu, anunțat mort, se întoarce cu adevărat și-i cere o sumă de bani deturnată din fondurile armatei, Stavrache cade într-o criză demențială, nu fără a încerca mai întâi să-și sugrume fratele ...

Moralist, preocupat de caracteriologie, în schițe, unde e creator de tipuri nu mai puțin diverse ca în teatru, în povestiri Caragiale amestecă realul cu imaginarul, punând în valoare virtuțile anecdotei prin exploatarea echivocului."

Șerban Cioculescu

"Ironia joacă în satira socială a lui Caragiale rolul sugestiei în poezie. Analogia poate fi împinsă mai departe. Dacă este adevărat că una din cursele adânci și nesecate ale împrăștiării talentelor lirice este naivitatea, acea facultate genuină, proprie copiilor și adolescenților, de a se minuna de fiecare dată de ineditul aspectelor multiple ale naturii, de miracoluri veșnic nou al mediului cosmic, al galaxiilor și al boltei înstelate, atunci este și în natura comicului de a se dovedi ineputabil acelora ce știu să-și mitocosească cu luciditate și prin disciplină voluntară un soi de candoare. Acesta este secretul celor mai bune din schițele lui Caragiale, precum și al publicisticii sale, în care criticul social se transformă teatral, muzical sau în estetician, precum și, ocazional, în ziarist politic."

I. L. Caragiale și Al. Vlahuța

Tudor Vianu

"Printr-o diferențiere individuală, proprie creației d geniu, realismul povestitorilor români din veacul al XIX-le atingea neașteptata lui plenitudine în opera lui I. L. Caragiale. Din punctul de vedere al istoriei literare, autori Momentelor se găsește deci în succesiunea unui Costach Negruzzi sau N. Filimon. Pictura mediului contemporan, omului care reprezintă și a chipului în care el se mișcă vorbește alcătuiesc obiectul artei lui I. L. Caragiale. Desigur, în timpul bogatei sale cariere, Caragiale depășește de câteva ori cadrele realismului. ..."

Pompiliu Constantinescu

"Geniu bilateral, ca tehnică, I. L. Caragiale este, în același timp, un geniu unitar, ca atitudine în fața vieții.

Satira lui izvorăște din străfunduri ancestrale, dintr-un instinct al feeriei, contrazis de platitudinea vieții reale, pe care o acceptă modestă și înțeleaptă, fixată în canoane c bun-simț și respect al tradițiilor arhaice.

Povestitorul de duh oriental, mai just de nuanț balcanică, este savuros în pitorescul lui moral și de o artă minuțioasă, în felul cum știe să reînvieze, prin limbaj viziune, o lume în care visul și irealitatea se-mbin coordonate de o lucidă ironie."

(Din cartea I. L. Caragiale "Nuvele, povestiri, amintiri")

Selectate de Ion FETC

I. L. Caragiale - un nedreptățit al vremii sale

Alături de Mihai Eminescu, I. L. Caragiale este unul din cei mai mari clasici ai literaturii naționale și universale. Prin întreaga sa operă, cunoscută și apreciată pe toate meridianele globului pământesc, autorul "Scrisorii pierdute" constituie o mândrie a poporului român, o adevărată avuție națională a acestuia.

Fire dinamică, înzestrată cu o sclipitoare inteligență, personalitate de o vastă cultură, un fin și profund cunoscător și analist al vieții politice și sociale românești, pe care a supus-o unei nedeazănțite radiografii, cu valențe în contemporaneitate, necruțător critic al politicianismului și prostiei omenești, I. L. Caragiale a creat opere și personaje nemuritoare, care vor dăinui, prin conținutul de idei și măiestrie artistică, cât timp va exista poporul pe care el l-a slujit cu dăruire, devotament și neclintită încredere.

Din păcate, în vremea sa nu numai că n-a fost înțeles de către unii, în micimea și mărginirea lor, dar i-au pricinuit și nenumărate necazuri, i-au pus, din răutate, obstacole în calea vieții, în făurirea artei sale. Numai firea și caracterul său puternic l-au făcut să reziste și chiar să se impună, în unele privințe. Faptul că a surprins, ca nimeni altul, formele parvenirii și parvenitismului, că a biciuit consecvent și perseverent, în vârful penitei, "suverana prostie" și demagogia liberală, că a ars cu focul nestins al satirei minciunile și negativismele din societate, că a realizat o tipologie de caractere pregnante și caracteristice acelor vremi, cu bătaie lungă, până în zilele noastre, I. L. Caragiale nu a fost iertat de adversarii săi nici după moarte, unii nechemăți chiar și astăzi îl contestă.

Caragiale a fost considerat un personaj incomod: a trecut mai mult un străin - ca "ultimul fanariot" - și, ca urmare, boicotat ca autor dramatic și director de teatru; au refuzat, în două rânduri, să-i acorde premiile Academiei Române, nici n-a fost primit în rândurile acestei înalte instituții științifice și de cultură a țării (abia în 1948, s-a produs acest fenomen), a fost acuzat, pe nedrept, de plagiat (la proces, a câștigat Caragiale, apărătorul său fiind Barbu Ștefănescu Delavrancea); situația în care a fost adus, l-a determinat pe Caragiale să se auto-exileze (în 1905, până la decesul său din 1912). Mai mult decât atât, unul din marii critici români l-a considerat drept creatorul unei opere comice a cărei principală caracteristică o constituie caducitatea, adică lipsa de trăinicie, șubrezenia (realitatea a infirmat această judecată "de valoare").

Pentru a înțelege de unde plecau toate relele anti-Caragiale, redăm cele afirmate de Dimitrie Sturdza, liderul liberalilor și primul-ministru al guvernului, cu prilejul discuției de la Academia Română, atunci când s-a pus problema acordării premiului lui I. L. Caragiale. D. Sturdza a adresat un adevărat rechizitoriu la adresa lui Caragiale, acuzându-l de "calomnierea nației". Substituindu-se națiunii, întocmai ca Jupân Dumitrache, D. Sturdza a spus: "Domnul Caragiale să învețe a respecta națiunea, iar nu să-și bată joc de ea." Pe bună dreptate se pune întrebarea: Care națiune? Cațavencu, Dandanache, Venturiano, Zoe, Trahanache, Farfuridi

ș.a.m.d. constituiau națiunea română? Se înțelege că nu.

Ura produsă în rândul politicianilor vremii s-a ilustrat și prin atitudinea condamnată a acestora cu prilejul aducerii sicriului cu corpul neînsuflețit al marelui scriitor de la Berlin. La ajungerea acestuia la graniță, mai marii vremii au pretextat că au alte probleme mai importante de rezolvat decât să dea aprobarea intrării în țară a sicriului cu pricina. Ca atare, sicriul a stat nepermis de mult la graniță. Stăruințele și șicanele puse la cale de rău-voitorii lui Nenea Iancu, n-au fost de natură să estompeze, cât de puțin, opera și personalitatea MARELUI I.L. CARAGIALE. El rămâne în conștiința poporului său ca o stea călăuzitoare de primă mărime. Farfurizii și cațavencii din orice epocă nu vor reuși să altereze marea operă a lui Caragiale.

I. L. Caragiale a iubit cu venerație poporul român. Aceasta o demonstrează întreaga sa operă literară, inclusiv satira usturătoare la adresa negativismelor caracteriale și ale racilelor cancerigene din societate. Drama "Năpasta", o serie de schițe și nuvele, "Momentele" - pe care un scriitor le-a numit "Monumente" și, îndeosebi, studiul "1907 din primăvară până-n toamnă" sunt o expresie a dragostei sale față de poporul român. Iată doar câteva idei: "Cele două așa-zise partide istorice care alterează la putere nu sunt în realitate decât două mari facțiuni (grup de persoane care urmărește să producă tulburări în stat - n.n.), având fiecare nu partizani, ci cliență. Concurența dintre cele două partide politice face să înflorească o vastă industrie, industria politică... O cliență pleacă, alta vine, flămânzii trec la masă, sătului la penitență" (pocăință - n.n.).

"Doi mari între frunți, un conservator și un liberal, au încercat să spele cu lacrimi fierbinți tot trecutul, care, ce-i drept, avea nevoie să fie spălat" (referire la "împăcarea" liberalo-conservatoare din parlament, în anul 1907 - n.n.).

Numele lui I. L. Caragiale acordat Teatrului Național din București, festivalurilor anuale de teatru, unor instituții de cultură și învățământ, localități, Anul 2002 - Anul "I. L. Caragiale", editarea în mai multe ediții a operei marelui scriitor, filmele turnate după scrierile caragialiene ș.a. constituie recunoștința urmașilor față de marea operă lăsată nouă moștenire și pe care aveam datoria s-o cunoaștem cât mai profund, s-o prețuim și s-o apărăm ca pe bunul cel mai de preț al poporului român.

Col. r. Ion FETCU

"Caragiale berar", desen de epocă

De la "Nenea Iancu"

- Epigrama lui I. L. Caragiale intitulată Savant și adresată lui Nicolae Iorga: "Toate cărțile din lume, de când lumea, cât au fost, / Minunatul meu prieten le cunoaște pe de rost, / Tot ce mintea omenească până astăzi a știut, / În savantu-i cap de dascăl, a-ndesat și... a-ncăput; / Bibliotecă vestită! Așa plină, că-n zadar / Am dori să mai încapă și un bibliotecar."

- Unui datornic: "Pentru-o datorie veche / Ești fudul de o ureche / Pentru-o datorie nouă / Ești fudul de amândouă."

- Se poate glumi? se întreba I. L. Caragiale. Se poate și nu se poate. Se poate glumi cu oameni serioși și sănătoși, nu se poate glumi cu oameni

proști și bolnavi.

- Într-o zi a venit la Caragiale un tânăr sărac cu duhul spunându-i că de câteva zile îi umblă o idee prin cap. La care Caragiale l-a spus: "E curios cum nu se plictisește singură".

- Dacă și între oameni cumiți s-ar putea stabili înțelegere așa de lesne ca între nerozi, mulțimea acestora ar avea o soartă mai bună.

- Când avem un sentiment fără speranță, o mare speranță ne mai rămâne: niciodată nu-l vom pierde.

- Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii.

- Să te ferească Dumnezeu de gloaba bătrână când o apucă revolta dignității (demnității - n.n.).

Selectare și redactare de I.F.

Moravuri, năravuri și figuri "caragialiene" din vechiul parlament al României în viziunea lui Henri Stahl

Scrise în perioada 1906-1916, "Schițele Parlamentare" ale lui Henri Stahl, stenograful Parlamentului, se dovedesc o frescă sarcastică a activității acestuia, purtată pe umeri de politicienii vremii. Însăși potrivita definiție a Parlamentului, "Fabrică națională de legi a la vapeur", dată de autor întărește afirmația de mai sus. Politicieni de tot soiul politic, care vin, care pleacă sau se văd senatori pe viață își găsesc profilul în paginile cărții. Acolo, în Parlament, erau, când "Pungaș, bandit, vândut străinilor, trădător de neam, șnapan etc. etc." când "geniu, ilustru bărbat de stat, venerat om politic, mare patriot etc. etc."

Henri Stahl încearcă o ierarhizare a politicianilor pe criteriul discursului lor oratoric. Sunt cei care pot oricând improviza un bun discurs - Barbu Delavrancea, "cel mai iubitor al forme... oratorul care impresionează mai puternic marele public", Take Ionescu, "guriță de aur", Nicolae Iorga, a cărui voce "le evocarea unui trecut duios, la batjocorirea usturătoare a unui prezent dubios sau la întrevvedere a unui viitor glorios vibrează de atâtea sinceră emoțiune, încât această emoțiune cuprinde și stăpânește o sală întreagă și sunt momente când nu poți opri lacrimile să-ți înecă ochii". Sunt oratorii care țin discursuri bune, dar neimprovizate - Mihail G. Cantacuzino, Alexandru Florescu, Simion Mehedinți. Sunt oratorii care-și rostesc discursul ca și cum ar citi o bucată literară - Titu Maiorescu și Alexandru Marghiloman. Urmează "debaterii", cei care, fără pretențiune la talent oratoric, țin discursuri pentru lămurirea unor chestiuni - Petre P. Carp, Spiru Haret, Nicu Filipescu. Mai vin oratorii care pe lângă stenograf ar avea nevoie și de un cinematograf - Petre Missir și oratorii imposibil de stenografiat - P. S. Aurelian și A. D. Xenopol.

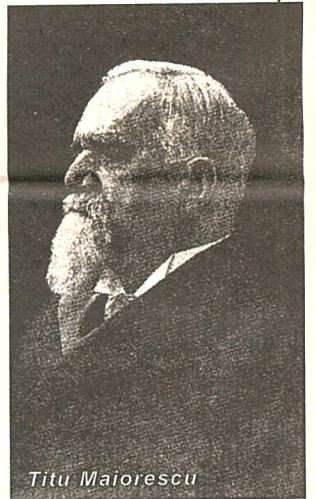
Cât privește modul de lucru al Adunării Deputaților, "fabrica de legi a la vapeur". "Normal, Fabrica de legi lucrează - ca și fabricile de zahăr - doar trei luni pe an, munca începând la ora 2 p.m. și ținând până la 5. Când e mult de lucru stau uneori și până la 7; ba lucrează și noaptea când comenzile sunt numeroase, și atunci - straniu dar adevărat - cu cât lipsesc mai mulți de la slujbă cu atât se muncește mai repede și mai intens. Pentru această muncă nocturnă lucrătorii primesc recompensă". Redând discursul D-lui C. Popescu-Chitila, H. Stahl ironizează în subtitlu - "Model pentru... debutanții parlamentari". Redăm un eșantion - "Ar fi timpul, domnilor deputați, o declar sus și tare de la început, ca în aceste momente de grea cumpănă prin care trece țara noastră, să lăsăm de o parte orice chestiune personală și să fim cu toții de acord asupra acestui punct că trebuie, ca o condițiune sine qua non pentru existența Statului, să încetăm cu sistemul funest și nenorocit care a dus România la marginea prăpastiei, de a transforma Corpurile legiuitoare în niște simple birouri de înregistrare a proiectelor de legi copiate după Franța și trecute, a la vapeur, ca să zic așa, prin Cameră și Senat într-o singură noapte (protestări, zgomot, întreruperi)".

Senatul nu scapă, la rândul-i, de sfichiul autorului, el care, Senatul, "Contrar hibernanților, iese din letargie la începutul iernii, la 15/28 Noiembrie, ca și cum biciuirea Crivățului l-ar deștepta. Atunci, gârbovita galbenă clădire, buimăcită de somn, privind prin mii de geamuri iarna, se miră de pomii pudrați de chiciură din grădinița de peste drum, se miră de pomii pudrați de chiciură din grădinița de peste drum, se miră de strania blană de hermină pe care Lazăr, Mihai Viteazul, Heliade și-au pus-o pe creștet și umeri". Firesc, Senatul dispune și de ușieri - "Dintre ușierii Senatului nici unul nu era mai impozant, cu barba-i albă și redingota-i neagră, și nici unul nu spunea cu mai multă demnitate sacramentalul "Domnii Senatori sunt rugați să poftescă la vot!" decât moș Niță. Atât de demn stătea la intrarea în sala de ședințe încât, regulat la pomenirea parlamentului, era luat drept senator". Ca un fapt insolit, pentru evitarea confuziei, datorită lui moș Niță, li s-au atârnat de atunci un lanț de gât.

H. Stahl face referiri în carte și la alte figuri politice ale vremii, unele și intelectualii ratați ai vremii, firesc, nelipsind I. L. Caragiale - "Pe Caragiale, judecându-l după hainele de dril albastre, cu dungi albe, după vocea-i cam răgușită, mustățile lăsate în jos, l-ai lua drept un brav băcan sau cârciumar de mahala; îți schimbi părerea însă când vezi cum fac cu toții haz de orice ar zice dânsul". Și, mai scria Stahl - "Te miri cum a putut marele seducător Take Ionescu să și-l atragă și-ți vine să crezi că mai degrabă Caragiale s-a înscris la tachiști ca să-i treacă la nemurire, descriindu-i odată, când nu i-o fi prea lene".

Ei, este în cele scrise o emblemă caragialeană?

Ionel BEJENARU

Titu Maiorescu

E toamnă!

Frunzele îngălbenite
De-adiere risipite
Pe trotuare cad grăbite
...E toamnă!

În cuier timid se-anină
Un palton cu vatelină
Ce miroase-a naftalină
...E toamnă!

Fetele se tund "garsoane"
Își pot cumpăra zorzoane
Și iau lecții de charlestoane
...E toamnă!

Bon de lemne 'ntruna cer
Implorând pe ăl din Cer
Pentru un vagon de cer
...E toamnă!

Iar nevasta-mi spune: "Dragă,
Eu vreau blană... nu e șagă"
Și la Kamerling te bagă
...E toamnă!

Eu plătesc docil și tac
Dar pe drac'n patru'l fac
Să am și de păstârnac
...E toamnă!

Cu olteanul mă tocimesc
Apoi înspre beci pornesc
Varza să mi-o pritocesc
...E toamnă!

Nenea Lache-așa d'un gust

Dintr'un păhărel îngust
Bea tăcut un chil de must
...E toamnă!

Și fiind zilele epocii
Safta își dă drumul vocii
Ca să-și numere bobocii
...E toamnă!

M-me X. din Pușor
Ca să aibe d'un taior,
S'a'ncurcat cu un maior
...E toamnă!
Vezi o fată pe "Progresul"
Tu îi porți tot interesul
Însă când își scoate dresul
...E toamnă!

Crezi că altfel are tenul...
Dar își taie tot antrenul
Când își scoate sutienul
...E toamnă!

Tu atunci faci pe sfântul,
Și ca să nu-ți ții cuvântul
Spui că-n pungă suflă vântul!
...E toamnă!

Dar ea-ți spune revoltată
Că n-admite chiul la plată.
Și nu-i d'alea... deocheată.
...E doamnă!

(Keops, București, 1928)

VATRA ROMÂNEASCĂ ESTE
ORGANIZAȚIA
DE SUFLET
A CELOR
CARE
IUBESC
ROMÂNIA

PUTEREA
STĂ ÎN
UNIRE!

2002 - ANUL CARAGIALE

1852 1912

150 DE ANI DE LA NAȘTERE

UNIUNEA VATRA ROMÂNEASCĂ
FILIALA JUDEȚEANĂ BOTOȘANI, Str. Ștefan Luchian, nr. 23, tel: 518086

Toamnă

Prietenului meu, Hary Finașcu

E toamnă iar...
Și frunzele copacilor, căzute
Ca gândurile noastre frânte,
Se zbat și mor.

Cu strigăt scurt,
Trecând pe cer, lungi șiruri de cocoare
Zburau ca spiritul când moare
Om pe pământ.

Asta e tot.
Și totuși, primăvara care vine
Renaște frunze și albine
Și doar atât...

Va fi rămas
Din astă toamnă moart-o amintire
Și-n templele de suflet pline,
Cer luminos.

3 noiembrie 1985
Paul-Mircea Iordache

Cinstirea marelui Caragiale în garnizoana Botoșani

Ca peste tot în țara noastră, și în Garnizoana Botoșani, Cercul Militar - instituție de cultură a armatei -, în colaborare cu Filiala Județeană a Uniunii Vatra Românească și Organizația județeană a U.N.C.M.R.R., a inițiat și organizat o serie de acțiuni menite să cinstească așa cum se cuvine viața și opera lui I. L. Caragiale. În cadrul Anului "I. L. Caragiale", s-a desfășurat, deja, un buchet de activități cultural-artistice și instructive. Menționăm conferința susținută de poetul militar botoșănean Mihai Marciuc, dedicată vieții și operei inegalabilului Caragiale, la care a participat un auditoriu atent și avizat, urmată de discuții cu un bogat conținut ideatic, la reușita cărora au contribuit și membri ai U.V.R., cadre militare active și în rezervă.

La împlinirea celor 150 de ani de la nașterea lui I. L. Caragiale, Cenaclul Literar "Nicolae Tăutu", de pe lângă cercul militar botoșănean, a marcat evenimentul printr-o masă rotundă, o expoziție de carte, un medalion cultural-artistic organizat pentru membrii U.V.R., iar pentru cadrele militare active și pensionarii militari, precum și pentru membrii familiilor acestora, vizionarea spectacolului "D'ale carnavalului".

În scopul cunoașterii mai temeinice a valorii educative și artistice a dramaturgiei, creată de marele sărbătorit, a fost prezentată tema "Viața și opera lui I. L. Caragiale", însoțită de fotografii, pliante și alte exponate primite în sprijin de la conducerea teatrului "Mihai Eminescu" din localitate. De asemenea, opera marelui nostru scriitor a constituit obiectul unui stand de cărți, organizat și prezentat de doamna Carmen Simionescu, tot în cadrul instituției noastre.

Astfel de activități cultural-artistice sunt în atenția Cercului Militar Botoșani și a Filialei Județene a Uniunii Vatra Românească, în colaborare cu alți factori interesați, până la expirarea "Anului I. L. Caragiale", la care, sperăm să avem un public și mai numeros - expresie a prețuirii marelui nostru scriitor, ION LUCA CARAGIALE.

Col. r. Florea MACOVEI

Știați că...?

• După vârsta de 35 de ani, sistemul nervos al omului (inclusiv creierul) pierde zilnic 100.000 de neuroni.

• O colonie de grauri distruge 22000 de lăcuste. Puii dintr-un cuib de graur, abia scoși, consumă într-o singură zi 200 insecte.

• Rândunica înghite obișnuit 3000 de fânțari zilnic. La cuib ea aduce puilor hrană în cantitate echivalentă cu de trei ori greutatea sa.

• Elefantul de mărime obișnuită cântărește în medie 6000 kg și mănâncă, în 24 de ore, 450 kg alimente, ceea ce echivalează cu 13-14 la sută din greutatea sa.

• Primele chibrituri au apărut în anul 1809. erau sub forma unor bețișoare care la un capăt aveau o gămălie formată dintr-un amestec de clor, potasiu, pucioasă, lycopodium, zahăr, apă gumată. Aprinderea se făcea prin introducerea gămăliei în acid sulfuric concentrat.

• Cei mai vechi ochelari au fost inventați de către Roger Bacon în anul 1280. Se pare că el s-a inspirat după o invenție mai veche a unor fizicieni italieni din Pisa.

• Cercetări fizico-chimice au arătat că temperatura vârfului de țigară aprinsă este de 1200 de grade, superioară temperaturii de topire a cuprului, aurului sau argintului.

• Limba Esperanto a fost creată de medicul polonez L. Zamenhof, în 1887, cu intenția de a servi ca mijloc de comunicare internațională. Ea conține 16 reguli fundamentale. Principalul ei fond de cuvinte - circa 60 % - e împrumutat din limbile romantice, 30 la sută din cele germanice și 10 la sută din limbile slave.

• Cel mai lung roman din lume a fost descoperit în China răsăriteană. El cuprinde 4.830.000 de cuvinte și este intitulat "Înflorirea mărilor". Romanul datează din secolul al VIII-lea și descrie peripețiile unor femei în timpul unei bătălii.

• Sistemul metric, creat și introdus în Franța, în 1791, a ajuns să se aplice în România în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza.

• La Biblioteca Mănăstirii Neamț se află tipărituri de mare valoare: "Pravila de la Târgoviște" a lui Matei Basarab; "Gâlceava înțeleptului cu lumea" a lui Dimitrie Cantemir; "Observații sau băgări de seamă asupra regulilor și orânduiriilor gramaticii românești" a lui Enăchiță Văcărescu și altele.

• Muzeul sibian ce poartă numele baronului Samuel Bruckental (1721-1803), guvernator al Transilvaniei (1777-1787), consilier al împărătesei Austriei, Maria Tereza, a fost inaugurat în anul 1790.

• În anul 1969, România a ocupat, în statisticile UNESCO, primul loc la cifra de biblioteci publice și de familie, raportate la numărul populației și locul al cincilea în domeniul patrimoniului bibliofil național, situându-se înaintea unor puteri ca Rusia, China, SUA, Anglia și a altor state.

• James B. Dunlop, veterinar scoțian, a inventat, în anul 1890, roțile pneumatice.

• Creionul a fost inventat în anul 1790 de chimistul parizian Nicolas-Jaques Conte (1755-1805).

• Pe un kilometru pătrat de uscat trăiesc mai multe insecte decât oamenii de pe întregul glob pământesc.

• Limba română a fost introdusă ca obligatorie în actele de stat și în ritualul religios în timpul voievozilor Vasile Lupu (1634-1653), în Moldova, și Matei Basarab (1632-1654), în Țara Românească.

• Poezia lui George Coșbuc "Noi vrem pământ" era cunoscută în Spania încă din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, ea fiind tipărită pe foi volante și răspândită în Catalonia.

• Volumul de debut "Poemele singurătății", a lui Victor Eftimiu, a fost editat la Orăștie, în anul 1912, de Librăria Națională. Această librărie avea să lanseze, în același an, un alt scriitor, pe Liviu Rebreanu, cu volumul "Frământări".

• Știați că se folosesc două scări de măsurare a temperaturii? SCARA FAHRENHEIT, folosită de fizicianul Daniel Gabriel Fahrenheit (1668-1736). El folosește mercurul în tubul termometrului, luând ca puncte fundamentale temperatura unui amestec

refrigerat de țipirig (clorură de amoniu) cu 0°F și temperatura corpului omenesc notată cu 100°F. SCARA CELSIUS, folosită de suedezul Andreas Celsius (1701-1744), ia valori extreme: punctul de topire a gheții, notat cu 0°C și de fierbere a apei, notat cu 100°C. Are o întrebuintare quasi universală.

• Alianța dintre o proastă alimentație, sedentarism și tabagism este considerată cauza a 80 la sută din cardiopatiile coronariene premature.

• Eiffel (Gustave), inginer francez, născut la Dijon (1832-1923), căruia i se datorează numeroase lucrări și construcții metalice, printre care viaductul din Garabit și Turnul din Camp-de-Mars, denumit chiar Turnul Eiffel, a poposit, pentru o vreme, la Iași, de acest moment fiind legată realizarea clădirii "Hotelului Traian".

• În Basarabia, adepții antiromânismului se "străduiesc" să înrădăcineze în mințile celor mulți noțiunea de "moldovean" pentru basarabeni. De aici - spun aceștia -, respectiv "limba moldovenească", care e deosebită de limba română, două literaturi, două istorii, două geografii, două țări și două folcloruri. Tot ce-i românesc: cârțile, ziarele, filmele, valorile artistice irită tagma rusofilizată din Basarabia.

• Alcoolul este un drog, un dușman înverșunat al sănătății omului; atacă îndeosebi ficatul și sistemul nervos. Bețivii își scurtează viața. Un bețiv, pe timpul cât trăiește, își pierde demnitatea, cinstea, corectitudinea și încrederea semenilor săi, ajunge, în cele din urmă, o epavă. "Pe bețiv - spunea Anton Pann - îl îndreaptă numai sapa și lopata."

• În condițiile de astăzi, banul, câștigul și profitul fac legea, împotriva omului și a naturii.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Ionel Bejenaru

Ion Fetcu

Paul-Mircea Iordache

Florea Macovei

Elena Chirilă

Tipar: S.C. CAROMI S.R.L. Botoșani

tel./fax: 031/585050

E-mail: caromi@xnet.ro

Tehnoredactare: Liviu Chișcariu